

Nyt fra historisk Videnskab.

Videnskabernes Selskabs Kommission til Undersøgelse af de i dansk Privateje bevarede Kilder til dansk Historie (jfr. Bd. VII, S. 554 ff.) har udsendt Beretning om sin Virksomhed i 1924. Den viser, at Arbejdet nu er kommet i Gang, og at Kommissionen hos saa godt som alle de Arkivbesiddere, Godsejere og andre, til hvem den har henvendt sig, har fundet fuld Forstaaelse for Betydningen af dens Opgave og Villighed til at imødekomme dens Ønsker. Særlig har Kommissionen rettet en Tak til Kammerherre Baron J. Wedell-Neergaard, som paa forskellig Maade har støttet dens Virksomhed.

I Aarets Løb er følgende Arkiver blevne undersøgt: *Aalholm, Dragsholm, Irup, Katholm, Knuthenborg, Schackenborg, Svenstrup, Søbysøgaard og Vilhelmsborg*. Arkiverne fra Aalholm, Irup, Katholm og Knuthenborg er undersøgte paa Stedet, Arkiverne paa Dragsholm og Vilhelmsborg er derimod blevne indsendt til Ordning og Registrering i København, medens Kommissionen har haft Lejlighed til at tage Afskrifter af tidligere udarbejdede Registraturer over Arkiverne paa Schackenborg, Svenstrup og Søbysøgaard.

Paa Aalholm, Dragsholm, Knuthenborg, Schackenborg, Svenstrup og Søbysøgaard findes større Godsarkiver, væsentlig fra det 18. og 19. Aarhundrede. Paa Knuthenborg og Schackenborg dog ogsaa fra en adskillig ældre Tid. Særlig er der Grund til at fremhæve Schackenborg Godsarkiv, som er meget omfattende, stammer fra det 16.—19. Aarhundrede og indeholder talrige værdifulde Bidrag til Oplysning om vestslesvigske Landboforhold. Over Svenstrups Godsarkiv foreligger der som bekendt en trykt Registratur ved Fritz Heide (1917).

Privatarkivet paa Aalholm bestaar af forskellige mindre Grupper, efterladt af Familien Raben. Paa Dragsholm fandtes et stort Privatarkiv fra det 18. og 19. Aarhundrede, efterladt af Medlemmer af Familierne Steuben, Löwenstern, Zytphen og Adeler. Hovedmassen stammede fra Baron G. F. O. von Zytphen-Adeler

(1810—1878) ialt 13 Pkr. Som bekendt spillede han en stor Rolle som Godsejer, landøkonomisk Foregangsmand og Politiker. Hans Papirer, bl. a. værdifulde selvbiografiske Optegnelser, Sager vedrørende Oktoberforeningen og Breve fra en Mængde samtidige Personligheder er derfor af Betydning for Studiet af hans Tids Historie. Til Lettelse for Forskningen har Dragsholms nuværende Ejer, Lensbaron Zytphen-Adeler deponeret hele sit Arkiv i Rigsarkivet og Landsarkivet for Sjælland. Paa Katholm fandtes nogle Sager stammende fra Gaardens tidligere Ejer Kammerherre A. W. Dinesen (1807—1876), paa Knuthenborg en Række Papirer efterladt af Politikerens Lensgreve F. M. Knuth (1813—1856). Om hans samlede Arkiv drejer det sig dog ikke, kun om Brudstykker, mest Papirer vedrørende Sorø Akademi samt F. M. Knuths Virksomhed som Udenrigsminister. Paa Schackenborg findes en Del Dokumenter vedrørende Feltherre Hans Schack (1609—1676) og Grevskabets følgende Besiddere, paa Svenstrup Papirer efterladt af de forskellige Medlemmer af Familien Neergaard og endelig paa Vilhelmsborg et omfattende Arkiv i alt væsentlig stammende fra Stiftamtmand F. J. C. Gyldenchrone (1765—1824), der havde megen Berøring med Kongehuset og i mange Forhold spillede en betydelig Rolle, bl. a. 1807—1814 ved Opretholdelsen af Forbindelsen med Norge.

Kommissionen raader saaledes allerede nu over en Samling Registraturer og har derfor ogsaa faaet fastsat Reglerne for deres Benyttelse af historiske Forskere. I alle Tilfælde, hvor den paagældende Arkivbesidder giver en almindelig Tilladelse dertil, er Fortegnelserne ved Henvendelse til Kommissionen tilgængelige for Historikere. Hvor en saadan Tilladelse ikke foreligger, samt naar det drejer sig om Benyttelsen af større eller mindre Dele af et Arkiv, er det efter Arkivbesiddernes Ønske bleven fastsat, at Henvendelse derom maa fremsættes overfor Kommissionen, som da vil lade Anmodningen gaa videre til de paagældende Besiddere.

Ax. L.

Oberst Godchot, som i 1886 under sin Garnisonstjeneste i Algier samlede Materiale til et regiments-historisk Arbejde, stødte ved denne Lejlighed i det lokale Bibliotek paa en Række Aktstykker vedrørende de fransk-spanske Troppers Ophold paa Langeland i 1808. En Undersøgelse viste, at de stammede fra Oberst Gilbert Gaultier (1768—1821); hvorledes de var havnet i Algier, er derimod forblevet et ubesvaret Spørgsmaal. Oberst Godchots Interesse blev imidlertid vakt og foranledigede en Række omfattende Arkivstudier i Krigs- og Udenrigsministeriet i Paris.